

tidt hentydes under denne Forhandling, og som jo ogsaa maa siges, at være den egentlige Bærer af Modstanden imod Lovforslaget (Estrup), ment, at det var en Umulighed at paa vise, at Ordet „Fæstejord“ skulde være brugt tidligere i Lovgivningen. Jeg skal dog i saa Henseende, foruden at bemærke, at der selv uden det i, og før sig ikke forekommer mig at være nogen egentlig Grund til at forsætte Udtrykket „Fæstejord“, som jo bruges jævnlig i daglig Tale, derhos tjene ham med en Dplysning, idet jeg skal henvisse ham til Loven af 21de Marts 1864, der handler om Godsforholdene paa Samsø. I den er „Fæstejord“ udtrykkelig brugt i den samme Betydning som Bondejord. (Estrup: Der er ingen Gaarde der!). Der er i den nævnte Lov Tale om „Fæstejord“. (Estrup ryster paa Hovedet). Ja, det ærede Medlem kan gjerne blive gnaven derover, men det er imidlertid dog saa, at der i den nævnte Lov staar „Fæstejordseier“ (Estrup: Ja, men der er ingen Fæstegaarde der!). Nei, men det vil der jo heller ikke altid være Tale om efter § 4. I Dvrigt skal jeg endnu med Hensyn til § 4 bemærke, at skjøndt jeg erkjender, at den ærede Ordfører for Møretallet i det Hele havde Ret i den Betragtning, som han i saa Henseende anførte, saa erkjender jeg dog ikke og kan ikke ganske slutte mig til de Konsekvenser, som han deraf uddrog, forsaavidt som han syntes at ville af sin Betragtning af § 4 ulede en ubetinget Ret for Godseieren til i Tilfælde af Fæstebønderhed at inddrage Bondejorden til Fredskov. (Ordføreren: Naturligvis indenfor Grændserne af § 1!). Ja, det er netop Sagen: indenfor Grændserne af § 1 og tillige indenfor Grændserne af § 6, der ogsaa her maa finde Anvendelse. Den ærede Ordfører nævnte ikke for disse Begrænsninger, og hans Udtalelse kunde derfor let give Anledning til Misforstaaelse. Kun indenfor disse Begrænsninger erkjender jeg altsaa den anførte Betragtninges Rigtighed.

Det kan ikke falde mig ind, efter at Mænd, der have et saa stort juridisk Herredømme over Spørgsmaalet som de, der have udtalt sig om Spørgsmaalet om den tilbagevirkende Kraft, nu at komme nærmere ind

derpaa. Jeg vil derfor ogsaa kun sige, at jeg anser det for tilstrækkelig godgjort, at Sætningen om, at man ikke bør give Love tilbagevirkende Kraft, ikke har den almindelige og alt dominerende Betydning, som Mindretallet og Modstanderne af Forslaget overhovedet have søgt at tillægge den, og at den navnlig ikke kan have en saadan Betydning, hvor der er Spørgsmaal om Benyttelsen af Eiendomme, idet en ubetinget Fastholden af Reglen der vilde gjøre enhver ny Lov om dem saagodtsom ubrugbar. Jeg skal i Dvrigt som et Exempel paa, at man dog ogsaa i den Slags Love kjender en tilbagevirkende Kraft, tillade mig at nævne Forordningen af 6te Juni 1769; der vil man finde en ny Lov, som man gav tilbagevirkende Kraft.

Jeg kommer nu til Lovforslagets § 7, der gaar ud paa Ophævelsen af de langvarige Forpagtninger. Naar den ærede 2den Landssthingsmand for 9de Kreds (Estrup) søgte at finde en Uoverensstemmelse imellem mine Yttringer om dem i forrige og i denne Samling, saa erkjender jeg, at det til en vis Grad kan synes saa. Men jeg tror, at det ærede Medlem dog ogsaa maa erkjende, at den Stilling, som man har tvunget mig til, om jeg saa maa sige, i denne Samling at indtage lige overfor det hele Spørgsmaal, er væsentlig forskjellig fra den, som jeg indtog i forrige Samling. Det lader sig derhos dog ikke negte, at Spørgsmaalet om de langvarige Forpagtninger kan betragtes fra to forskjellige Sider, nemlig ikke blot fra en, som jeg vil kalde det rationel Side — hvor det da ikke kan negtes, at de lange Forpagtninger kunne have visse Fortrin, Fortrin, som dog vel at mærke svinde hen, naar man ser, hvorledes deres Udførelse sfer i Praxis —, men ogsaa særlig fra Godseiernes og Brugernes Side, hvorved man selvfølgelig kommer til at bedømme dem noget anderledes. Og det vilde dog nu have været behynderligt, om jeg, der i forrige Samling, ikke mindst under Hensyn til, at Loven af 25de Juni 1870 endnu var saa ung, ikke ønskede, at de omtalte Forpagtninger skulde aldeles forbydes, den Gang vilde have udtalt mig til Ugunst derom, og vilde have søgt at fremhæve alle de Mangler, der kunne være ved dem. Dette maatte efter